Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar, seinni hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Handrit að dæmisögum frá Kína

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-13, Örk 2

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

að þetta eru ein-staklega heimskir fuglar. Ég þarf ekki annað en fella tréð, og þá get ég nær heim til mín með hagu móti." „En fljúga þeir ekki í burtu, áður en tréð fellur til jarðar?" spurði menninn. „Nei, það kemur ekki fyrir", svaraði hús ráðandi örugglega, „þessar skepnur eru svo heimskar, að þær hreyfa sig ekki þúsund fótar fyrr en þær deyja." Hinir þaulsátu menn skildu að lokum, við hvað var átt, og fóru.

Einn sinni var maður sem hafði farið í ósamkynja skó, sem ekki átti saman, var á leiðinni í skóna sína. Annaðhvor skórinn var með rykkar sóla, en hinn með þunnan. Þegar hann fór að ganga, var annar fótur hans lengri, og það var óþægilegt. Maðurinn hugsar með sjálfum sér: „Þetta er skrítið; af hverju ætli annar fótur minn sje í dag lengri en hinn. Má vera að þar sje af því, að vegurinn er ójafn." Þegar vegfarendur sáu vandræði hans, sögðu þeir hann hafa farið vitlaust í ósamkynja skór. Undir eins og hann sá, að hann hafði farið í skó, sem ekki átti saman, sagði hann þjóni sínum að fara heim eftir réttum skóm.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kjónnum var lengi í burtu, en kom þó að lokum tómhentur og sagði: „Herra, það er ekki til neins að skipta um. Af tveim skóm, sem heima eru, er annar með þykkan sóla, en hinn með punnan." þegar hann heyrði þetta, hugsaði hann sig um dálítla stund og sagði: „Já, það er þá ekki til neins."

Einu sinni var maður á gangi í dal og rakst á tígrisdýr. Í skyndi klifraði hann upp í tré. En þegar tígrisdýrið ætlaði einnig ~~líka~~ að klifra upp í tréð, til að ríða ~~þeta~~ hann í sig, datt hann dauðhræddur ofan úr ~~af~~ trjánum, en lenti á baki tígrisdýrsins. Hann gat ekki annað en ríðið á baki þess, og haldið sjer dauðahaldi ~~í ekkinum~~, þannig þeyttist hann um allt, að vild tígrisdýrsins. Einhver, sem sá þetta, en vissi ekki um ástæðurnar, sagði við annan: „Líttu á þenna mann! Hann ríður á baki tígrisdýrsins; ~~hann situr á því~~, og er líkastur einhverjum guði; hvað hann á gott!" þegar maðurinn, sem sat á baki tígrisdýrsins, heyrði þetta, sagði hann: „þið horfið á mig, og haldið, að jeg sje svona hugaður, en hvernig getið þið vitað, hvernig mjer er innan-brjósts. þar sem er mig

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~sárlangar til av losna, en get þó ekki,~~
~~getur engum vafi leikið á því, hve~~
~~bágt jeg á."~~

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Varla eru nokkur takmörk fyrir kynjasiðum þeim, sem skapazt hafa af kúverskri hjátrú. ~~Hinna~~ Þeim má lauslega skipta í tvo flokka: Fyrst dýrkun góðu andanna, sem framin er í til þess að tryggja mönnum heilsu og andæfi, og í annan stað er ýmsum varúðarráðum beitt til þess að afstýra mætti illra anda, sem valda sjúkdómum og dauða. Í þessum stutta kafla er ekki unnt að fylgja þessari greining nákvæmlega, enda er ætlunin einungis sú að veita nokkra hugmynd um hjátrúna.

Fyrst er að geta um hina almennu trú á kenninguna um ~~hin~~ „merkin átta", sem sagt er að ákveði örlög hvers manns. „Merkin átta" myndast af „tíu stofnum himinsins og tíu stofnum jarðarinnar" og geta til greina komið um sextíu ~~samböð~~ tegundir sambanda þeirra á milli. Sérhver (ospr.)

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~börd feirra á milli mögulegt.~~ Sérhver ~~Hver og~~
~~einn~~ maður er fæddur undir fjórum ~~af~~ þess-
~~um~~ arra samböndum, ~~sem~~ og ~~reikna~~ reiknast þau út
eftir ári, mánuði, degi, klukku-
stund, og hvenær á klukkustundinni
hann fyrst sá ljós þessa heims. Þar sem
hvert af þessum fjórum samböndum
er útskýrt með tveim merkjum (orðum)
– annað sýnir stofn himinsins, ~~en~~
hitt jarðarinnar, – þá verða þau alls
átta. Hvað, sem fyrir kemur á pila-
grímsferð þessa lífs, hreysti eða sjúk-
leiki, auðlegð eða fátækt, lán eða
ólán, í stuttu máli: hvort móti
blæs eða með, eða hvað sem á daga-
na drífur, er allt fast ákveðið
samkvæmt skýringu „~~tíma~~ merkjanna átta"
~~merkjá~~ og má engu um ~~breyta~~ hagga. „Forlög-
unum þrátt má, en fyrir þau ekki
komast". Ekki veit ~~þeg~~, hvort hægt
er að þrátt þeim í Kína, en samar-
lega ekki komast fyrir þau. Hinn
~~hygna~~ vitri maður er sá, er fer til spá-
mannsins, þar lesin örlög sín og
hagar svo lífi sínu samkvæmt
því, ~~útskýrtaða~~ sem þau ákveða, án kvíða og mögl-
unar, ~~skyldi alt~~ fekki ~~skyldi~~ ~~lyga~~ ~~af~~ allt leika
í lyndi. Í stað þess að segja eins
og Bretar: „þakkaðu stjörnum þín-

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

um það", segja Kínverjar: „þakkaðu þínum átta merkjum". Þess má geta í þessu sambandi, að sagt er að stjörnur ~~eiga að~~ hafi leyndardómsfull áhrif á örlög manna, og að mikill hershöfðingi eða skáld, er talinn ~~er~~ ~~a~~ ~~að~~ hafa sérstaka verndarstjörnu á himnum, sem veitir honum hugrekki í orustu eða innblástur til að yrkja. Hvenær, sem slíkur maður gefur upp andann, upptgötvar Kínverski sagnaritarinn, að samstundis hinum sorglega atburði hefi orðið ~~varð~~ stjörnuhrap.

Þar sem Kínverjar eru Búddhatrúar eða óafvitandi undir áhrifum hennar, trúa þeir á margar tilveru einstaklingsins, og þaraf leiðandi á sálnaflakk. Með þessari trú verður hver eymd eða óðugleiki í þessu lífi bein afleiðing synda, er framdar ~~hafðu~~ hafa verið í fyrri tilveru, og verður að afplána fyrir hana ~~seinna~~ í þessu lífi. Það er engin leið að komast undan, svo að sjálfsagt er að ~~borga~~ greiða skuldirnar með rósemi, í von um betri kjör í komandi heimi. Ef maðurinn er fæddur inn í ríka og göfuga fjölskyldu, og verður fræður og lán-

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

samur, hlýtur það að vera vegna sjérstakra dyggða í fyrra lífi. Það er almenn trú í Kína, að háttsettir embættismenn hafi endurfædst, til að ~~verða~~ hljóta ~~það~~ slíka tign vegna langrar og mikillar sjálfsmeðtunar, ~~vegna~~ mikillar hófsemi og sjálfsögunar, annaðhvort sem Búddha-munkar eða prestar Taó-trúar í fyrri tilveru. ~~Hann~~ Þeir eru því ~~hjeðlilega~~ vel að því komnir að njóta upphefðarinnar.

Frá einu tilverustigi til annars er öllum baunum og refsingum úthlutað af Konungi Jenló Fundvirkeimanna sem ~~situr~~ dæmir hverja sál í hvert skipti, sem hún kastar af sjer hinum dauðlega líkama. Hann rannsakar alla breytni á jörðunni, og ákveður hamingjusama ~~eða~~ 4. í 5. í 6. næstu tilveru eða 1. óhamingjusama 2. eða 3. eða jafnvel svo langt, að dæma ~~hana~~ sálina 7. ekki til eilífrar útskúfunar, heldur til að fæðast aftur í svínslíki eða skorkvikinda, allt eftir verðleikum. Vegna þessarar trúar segja foreldrar oft við börn sín, að þau skuli afplána skuldir sínar, eða taka þeim afleiðingum, að endurfæðast sem ~~kustar eða~~ ábyrðardýr. ~~ar sem þau~~ ~~kýr (ábyrðardýr)~~. Þegar Kínverji

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

stórum er í ~~einhverjum óguðlegum~~ vanda staddur, ~~er hann vess vegna á segja~~ má vel vera, að hann segi auðmjúkur: ~~með undirgefni~~: „þar er allt að kemna syndum fyrri tilveru minnar."

Kenningin um endurfæðinguna veldur því, að Kínverjar meta mikils allt, sem lifir, frá hinu ~~því~~ æðsta til hins lægsta. Frá trúnni á heilagleika sálarinnar hefir vaxið sú venja, að nota aðeins jurtafæði, en þar er þó einkum ~~lagt~~ meðal eldra fólks og þeirra, sem hefið hafa ósigur í baráttu lífsins; þeir vilja allir afplána syndir sínar með því, að deyða ekki neitt, sem lifir. Sumir einlægir Buddha-trúarmenn senda ~~reglulega~~ af skaðaldri lifandi fisk, slöngur, skjaldbökur, geitur og ýmis-konar ormur dýr til einhverra mustera, til þess, að lofa þeim að lifa sem lengst. Þetta er gert ~~til þess, á þann hátt, á bjarga lífi, verði þeim til tekna, einkum er þeir leggja út í næsta líf~~ til þess að greiða fyrir þeim í æðri lífi.

Annað hjátrúarefni Kínverja er „feng-súi" = „vindur-vatn". Þetta er margbrotin spádómsaðferð, sem ákvarðar heppilega staði

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

grafreita, hús og annarra ~~bygginga~~ mannvirkja.
Þessi aðferð felur ekki einungis í sér stærð ~~bygginga~~ mannvirkja, heldur og allt smátt og stórt í sambandi við ~~hana~~ þau, í hvaða ~~átt~~ eða átt ~~hún~~ þar eigi að snúa, rúmmál, hæð, gluggaþjölda og dyra, ef um hús er að ræða. Þó að þetta fyrirkomulag virðist ~~fyrirmyndarlítið~~ lítilsvert í augum vestrænna þjóða, ~~alla~~ á telja Kínverjar það mjög áríðandi fyrir framtíðarheill ~~manna~~ hvers einst ~~blutaðeigandaa~~ og afkomanda hans, þegar eitthvert óhapp ~~kemur fyrir~~ hendir Kínverja, verður hann annaðhvort að flytjast úr ógæfustaðnum, eða breyta til ~~vegar~~ um gluggga og dyr, til þess að ~~vá~~ tryggja ~~sig~~ framtíðar ~~hepni~~ gæfu sína. Þetta er ~~allt~~ jafnan gert í samráði við góðan spámann.

Kínverjar trúa því einnig, að ~~vissir~~ sumir dagar mánaðarins séu happadelli en aðrir. ~~Í sambandi við þetta dettur mér í hug, það sem Íslendingar segja: Sunnudagur til sigurs, mánudagur til mæðu o.s.frv.~~ ~~Hvað sama á við~~ Sama máli gegnir um stundir dagsins: ~~Þarfnast~~ Því er ~~ávallt~~ jafnan prentað í Kínverska almanaki, sem venjulega er í bókarformi, ýmsar á

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hugasemdir til leiðbeiningar þeim, er ætla að takast eitthvað á hendur. Kúverskt almanak er venjulega líkt þessu:

12. tungl (þ.e. des. samkvæmt tungl-almanaki).

1. dagur. Heilladagur til hvers, sem er.

2. " . Ágætt að láta klippa sig, baða eða hafa hársaskipti.

3. " Óheilladagur. Má ekki leggja á langferð, hvern sem á stendur.

4. " Velfallinn til forfeðradýrkunar.

Almanakið eitt nægir ekki. o.s.frv. o.s.frv.

Til þess að benda á sérstaka merkisdaga á fimm ár. Þar verður einnig að leita spámanns og fá hann til þess, að velja heilladag og stund, t.d. til trúlofanar eða giftingar. Spámaðurinn verður einnig að rannsaka nákvæmlega „merkinatta" hvers um sig. Veltur bónorð manns á dómsúrskurði spámannsins, um það, hvort „merki" beggja eigi saman eða ekki.

Kvæði spámannsins um það, hvort „merki" þeirra eru eða ekki.

Ef dauða einhvers er at höndum á fjölskyldumni, t.d. eigin konu,

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

(þá er) er líkindum sagt, að ~~þat~~ sjé örlögum mannsins eða sonarins (sé unk) kenna, ~~Ef bróðir deyr, hlýtur þar~~ (þótt öll rök bresti fyrir þeirri eftirstaðhæfing) að vera vegna örlaga einhvers sem fyrir þeirri eftir lifir. Er (nesta) hið einkennilegt (þat er), að sá, sem (takinn er) ~~er að verða~~ valdur að dauðanum, hefir (alls engan grun um) ~~ekki hina allra minsta hugmynd um þat~~ þó spámaðurinn (hafi kveðið) ~~kveð~~ upp þenna dóm.

Lengra verður ekki komist, og engin er víðvitandi valdur að þessu, þó sorg þess, er slík örlög á að sökk, aukist mjög við það. Það sem að baki slíkrar hjátrúar liggur, er eflaust löngum spámannsins að ljetta sorg fjölskyldumanna með því að segja, að þetta atvik hafi verið óhjákvæmilegt, ómögulegt hjá því að komast.

(Enn fremur er altmikil) ~~Það er einnig~~ hjátrú í sambandi við liti, einkum (an) ~~trauðlit~~ Grænt og gulit (liti), en valdir frekar öðrum litum, því að þeir eiga að tákna langlífi, heill og hamingjusamt hjónaband. Allir daufir litir eru tákn alvöngefni, (svo sem) ~~eins og~~ dauða eða greftrunar. ~~Hið~~ Einkennilegt er, að sorgarlitirnir er hvítur. (~~óbleikaður~~). Þess vegna fordast margur

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af ásettu ráði að nefna hvítt, en mundu segja í þess stað „framliturinn." „Fram" táknar það, að áður en nokkut er litað grænt eða blátt eða svart, hljóti það at hafa verið hvítt.

Fólk það, sem hneigist að hátturn hinnar eldri kynslóðar, kann illa hinum nýja aldarhætti. Veröldin úir og grúir, at ætlan þess, af guðum, djöflum og öndum, góðum og illum. Biðus það sér blessunar hinna góðgjörnu guða og hollvætta með fullu transi. Í annan stað ber gamla fólkið sífelldan ótta og ugg til djöfla og illra anda, því at þeir eru taldir grimmir at eðlisfari og valdandi flóðum og fellibyljum, dauða og dreprottum og alls konar fári ef eitthvat ber út af. Fólk þetta fylgir því stranglega gömlum venjum til þess at styggja ekki illu andana. Ef eitthvert óhapp kemur fyrir, þrátt fyrir alla varkárni, þá leitar það transts og liðsinnis til Buddha-munka eða Tao-presta. Þeir tóna þá annaðhvort helgiþulu eða skipa fyrir einhverja töfra til þess at sefa reiði guða eða anda og koma óttum á.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sefa hina reiði guði eða anda og koma þannig sáttum á.

Sóttir eru venjulega taldar af völdum illra anda. Þegar Kúverji veikist, gerir hann annað tveggja: Hann kaupir „pappírs-peninga", fórnar þeim til anda þeirra, er von valdir að veikindum, og grátbænir þá um, til endurgjalds, að skila aftur þeim hluta sálarinnar, sem þeir hrifsuðu til sín. Á þann hátt trúir hann, að honum muni batna. Eða hann sendir einhvern í Búddha-musteri og biður Gyðju Miskunnsemiinnar, svann jiin, um „heilaga ávísun". Það er pappírsmiði, sem á er ritað nafn á vissu lyfi. Hann trúir á fyrirsögn gyðjunnar og fylgir henni og fær oftast bata.

Kúverskir foreldrar eru japanar á nálum um, að börn þeirra verði tekin frá þeim. Til þess að komast hjá hinni óvelkomnu athygli andanna, eru Kúversk börn oft nefnd einkennilegum nöfnum, eins og t.d. „litla kisa", „svarti hundur", „litli uxi" til þess að svo sýnist, sem þau sjái einskis virði og verði því látin í friði.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~[illegible]~~ Ef móðir missir eitt eða tvö börn, þrátt fyrir ~~þetta~~ sjúkar varúðar ráðstafanir, kemst hún af þeirri niðurstöðu, að það hljóti að vera forlög hennar, að hennir auðnast ekki að ala upp afkvæmi sitt. Sem síðasta úrræði mundi hún gera næsta barn sitt að kjörbarni vinar eða ættingja í ordi kveðnu (þó að barnið sjé hjá henni sjálfri) og á þetta að vera til þess að fara í kringum illu andana, og láta þá ~~taka sjer~~ ætla, að barnið ~~til heyri henni~~ ekki tilheyri hennar lengur. Ef ungbarn veikist, er ~~almenna~~ tíðt úrræði ~~„lækning"~~ * að hjerja upp fyrir sjer, í ~~brauta~~ hjerja átt frá húsinu barnið var staðt (þegar þarfnast) ~~kunna~~ úti; ~~[illegible]~~ vegna ~~þar fyrir augum~~ þeirra trúar, að sál barnsins hafi verið fæld út úr líkamanum af illum anda, fer móðirin í hina rjettu átt og kallar hástöfum á nafn barnsins, í þeirri von, að hin reikandi sál þess rati þá aftur heim.

Guðsþjónustur er mjög mikið tilbeðinn í Kína. Hann heldur oftast á skál, sem er kúfuð af jadi, safírum, perlum og frábærilega dýrmætum málmtegundum. ~~Tvisvar á ári eitt~~ Þessum vinsæla

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

guði, eru færðar fórnir tvisvar á ári, við lok ársins og ~~byrjun~~ upphaf þess. Fyrir áramótin á guð auðleyðar að fara til himna ~~er~~ skilagreinir ársins eða ~~gefa ársins~~ skýrslu til keisara ~~Ham~~ himinsins. Ham kemur aftur úr þessari för á fimmta ~~5.~~ degi fyrsta ~~1.~~ tungls. ~~Er~~ Er ~~þá tekið á móti~~ honum fagnað með mikilli viðhöfn, og hann þá beðinn áframhaldandi blessunar í framtíðinni. Það er kaldhæðni örlaganna, ~~er~~ að fátækt og eymd er víða mikil, sem þessi guð sjé dýrkaður mjög af öllum almenningi; ~~en fátækt og eymd víða ríkjandi~~. Ham getur víst ekki sinnt öllum, þar sem fólksmergðin er svo mikil.

Þau bönd, sem bjátrúin leggur á fáfróðasta og trúgjarnasta almúgann í Kína, munu þó vera miklu verri og vigamenni ~~óskemmtari~~ en gerist meðal frumstæðra þjóða. ~~þannig munu~~ T.d. munu ekki nokkur „tabú" vera til meðal Kínverja, en „tabú" leggur oft erfið bönd á frumstæðar þjóðir. Það er ~~beldur~~ og engan veginn allur almenningur í Kína, sem trúir á ~~alla bjátrúna~~ öll hindurvitnin eða lætur ~~hana~~ þau stjórna breytni sinni. Lærða fólkið hlær að ~~henni~~ bjátrúnni fyrirlitningar-hlátri og það er

Myndi af Ekkiingum undir mynd standi: Ekkiins guðinn. Skeyt: Kína á bréfi.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sennilegt

~~vatt vid~~, af nýji tíminn rýdji
mikin af henni á ~~burtu~~ braut. ~~Samt~~ En munu
þeir ~~enn~~ ekki margir, enn sem ekki
trúa á ~~„hin átta merkis"~~ „merkin átta".

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

170
187

Trúarlíf.

Í Kína er alltítt, að fólk hafi samtímis þrenn trúarbrögð, þ.e. Konfúsíus, Búddha-trú og Taó-trúarbrögð. Margir fræðimaðir dýrkar Konfúsíus, þó að móðir hans eða kona tilbiðji Búddha, og þótt hann fylgi samtímis Taó-kenningum og öðrum fræði. Hann getur síðar orðið heitur Búddhatrúarmaður, án þess þó að fórna meginreglum Konfúsíusar eða Lá-tsu. Í trúmálum eru Kínverjar fjáslyndasta fjöld heimsins. Þeir hefir aldrei verið sá trúarofsi, sem gosið hefir upp á öðrum öldum hjá kristnum heimi. Samleikurinn er sá, að kenningar Konfúsíusar eru ekki annað en siðalærdómur, en geta ekki kallast trúarbrögð í orðsins fyllsta skilningi. Enn fremur er Búddhatrú og Taótrúarbrögðin ekki svo takmörkuð, að þau heimti af fylgjendum sínum svo eindregna hylli, að samið með öðrum kenningum sjé með öllu útilokuð. Kínverjar eru raunsæ fjöld. Þeir festa hugann við eigin velferð, en hugsa minna um að frelsa sálir með-

Mynd. Konfúsíus og lærisveinar.
Sbert: Jan á Breidd (hat. 9.4 cm.)

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bræðra sinna. ~~fáreilíparglíkan~~. Þessi fjöðreinkenni gera skiljanlegt, hvernig ~~þessi~~ þrenna trúarbrögð hafa lifað samtímis, án árekstrar, runnið fram eins og þrjár elfar, er hver ramm sinn farveg. Ennfremur verður að taka það til greina, að allt trúarlíf í Kína, ~~hvarvetna~~ ~~annarsstaðar~~, snýst um forfeðradýrkunina, sem ríkjandi hefir verið nefnd hin sanna trú í Kína. Allt, sem Konfúsius kenndi um ræktarsemi við foreldrana, allt, sem postular Búddha og Dá-Taó trúarbrögðin lögðu fylgjöndum sínum um velliðan forfeðranna, og þeirra, sem eftir lifðu af fjölskyldunni, hefir snúist í forfeðradýrkun. Forfeðradýrkun má líkja við silkiþræði, sem ofin er úr þrem þáttum: Siðspeki Konfúsiusar, Búddha-trú og Dá-Taó trúarbrögðum. Við skulum nú athuga dálítið hvern þátt um sig.

Konfúsius, eða eins og Kínverjar kalla hann Kung Fú-tsú, var fæddur 551 f.K. og dó 479 f.K., löngu áður en Plato fæddist. Þótt hann væri af tignum ættum, átti hann við fátækt að búa á barnsaldri. Hann tók ekki að stunda

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

nám, fyrr en hann var 15 ára. Fimm árum síðar fjékk hann minna hátt-ar stöðu, og tveim árum eftir það síðar, eða þegar hann var ~~22~~ tuttugu og tveggja ára að aldri, tók hann að kenna. Seinna á ævinni fjékk hann dómara-embætti. Það sem hann kenndi, var ekki einungis ~~þvumlag eða~~ hans eigin heimspeki, heldur einnig tilraun til að innræta siðferðis-reglur, er ~~byggðar voru á~~ studdust við skilning hans ~~skilningi~~ á sögu þjóðarinnar. Það er ómögulegt að ofmeta áhrif hans á ~~sálfræði~~ persónulegt, þjóðfjelagslegt og stjórnmálalegt siðferði landa hans, og þótt áhrifum hans hafi verið þrátt fyrir nokkuð hinsvegar á, hafa þau verið djúpt og hörð í meir en ~~2,000~~ tvær þúsundir ára. Hann er ekki dýrkaður sem guð, jafnvel þótt fórnir séu færðar anda hans, opinberlega, í nafni ríkisins, af Keisaranum sjálfum, ~~fyrst~~ allt frá stjórnarbyltingunni og í þúsunda mörgum musterum af embættismönnum um allt landið. Dýrkun á honum nær ekki til þúsdans. Fórnfærslan í musterum er aðeins ~~um bæði trúar~~ framkvæmd af lærðum mönnum og embættismönnum. En þó samt má geta þess, að hugsjónarlegar og siðferðislegar

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kenningar hans hafa fest rætur ~~hjá~~ meðal allra fjóðvinnar. Þessar hugsjónir eru í stuttu máli:

13. Hlýddu foreldrum þínum; sýndu Keisaranum (nú ít lagt ~~fagt~~ „landi þínu") drottinhollustu; tendu þjér góðvild og trúmennsku; gaktu frekar fram hjá yfirsjónum annarra en þínum eigin; breyttu aldrei við aðra óðrúvísi, en þú vilt að þeir breyti við þig; treystu ~~reiddu þig~~ á örlögum þínum eins og þau eru sett ~~ítlutuð~~ af himnum; mögladu ekki, og reiðstu ekki yfir hlutskipti þínu; haltu fast við meginreglur þínar eins og þína dýrmætustu fjársjóði, eins þótt þú sjáir ~~og þar prátt fyrir~~ mótlæti, og þótt þú komist ekki ~~vel áfram~~ ekki vel frá veraldarinnar sjónarmiði. Slíkum siðareglum hefir margsinnis verið framfylgt af mörgum mestu leiðtogum og ættjarðarvinum fjóðarinnar. Þessar kenningar eru sígildar í heimi flöktandi tísku og hverfullar smekkvísi.

Búddha-trú barst til Kína á 1. öld e. K. Þar er hún þó mjög frábrugðin Búddha-trú í hreinni mynd, eins og hún er enn til í Indlandi, eins þar er hún ~~landi til~~ upprunnin ~~á Indlandi~~. Einna mest sam-

Stór stafur og greinarbil vist hvort betur
Hvort er talið sérstakt orð?? Þetta þyrfti að koma skýrt fram í handritinu.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

rami við Kenningar Búddha er ~~lifað~~ í hinum stóru munkaklaustrum, þar sem munkarnir eru í einrúmi, og lifa meinlæta lífi, sem helgað er umhugsun og lærdómi Búddha-ritninga. En í fjölda mustera, sem finna má á ýtru útkjálkum, á eystu tindum og einmana eyjum, eru ~~lifað þannig eftir~~ Kenning-~~um~~ af Búddha (rektar með þeim hætti), að trúin á hann er gerð af nokkurskonar verklunarvörn. Einkanlega þegar dauða eða greftrunar ber ~~þar eru stundum mörgum árum eftir andlátið~~ ber af höndum, og á afmælisdegi hinna framliðnu, leiðja játendur trúarinnar venjulega marga munka, eða fara í nálæg musteri, og ~~borga~~ greita umsamið fé fyrir bænir og söngvarljóð, sem eiga að (Kaupanda-) vera til ~~góðs fyrir Kaupanda~~ handa. Það má heita einkennilegt, en samt er það svo, að munkarnir, sem afneita þessa heims gæðum, hafa aðeins afskipti af þeim ríku, því ~~þar eru aðeins þeir,~~ (að þeir einir geta) ~~sem~~ keypt ~~geta~~ hina ~~kostnaðarsöm~~ dýru þjónustu þeirra. Þar liggur í augum uppi, að slík fjeginni munka hefir spillt trúnni og rýrt ~~álit~~ virðing almennings á henni. Munkarnir sjálfir úrkynjast og fjarlægjast

(Þessi innskotsgrein fellur líka vel á þessum stað)

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

almenning, sem hefir lítið meira ~~alit~~ virðingu á þeim en flökkumönnum.

Þótt Tibet sjé nú miðstöð Búddha-heimsins, barst trúin ekki þangað fyrr en á 7. öld e. K. og ~~það~~ frá Kína. ~~Hyggir hefir aftur á móti~~ Þar í landi hefir hins hreina siðfræði Búddha breytst í það, sem kallað er lamatrú, slæmt kuleg klerkakenni sem ~~hefir~~ hefir landinu mjög skaðsamleg ~~haft hin skaðlegustu áhrif á landið~~. Stór klaustur, stundum með ~~10.000~~ tíu þúsundum lama (= Tibetskra prestar), hafa staðið fjötrinni fyrir þrifum svo öldum skiptir. Hinni andlegu og veraldlegu stjórn í Tibet er skipt milli Dalai Lama ~~í Lhasa~~ höfuðborg hins æðsta prests Búddha-trúar í Lhasa, höfuðborg landsins, og Tashi Lama í Tashilömpó-borg.

Búddhatrú, í sinni hreinustu mynd, afneitar heiminum og telur sig hafa ~~fullvissu~~ fullkomna vissu fyrir fánýti allra hinna lægri ~~langana~~ tilhneiginga. Hin jarðneska veröld, sem byggð er af dauðlegum verum, er full af sorg, ~~vond~~ sökkuði og vonbrigðum, sem ~~eru afleiðingar~~ stafa af hjegómlegri baráttu eða ~~langana~~ þrá eða jafnvel leiðindum. ~~Hinn~~ Sannur Búddha-trúarmaður er sá, sem vakn-

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

aðr er og sækist eftir Nirvana eða sálará-standi; þar sem öll löngun, jafnvel til-verulöngunin, er að engu orðin, og hin mannlega sál samlagast skaparanum. Um það, hversu (langt) venjulegir muntar hafa víkið frá þessari hugsun trúarinnar.

Dáo-trú er heimspekikenning-kenningin um hina rjettu leið", og er
~~er er kenn. kenn takmarkið eðstu sælu~~ það takmarkið eðstu sælu að öðlast hana.
Frumkvöðull hennar var Láo-tsu, er var fimmtíu árum eldri en Kung-Fú-tsu. Láo = gamall, tsu = meistari eða kennari. Hið rjetta nafn hans var Lí. Hann var úr Honan fylki. Mestan hluta ævinnar gegndi hann embætti sem Keisaralegur umsjónarmaður við bókasafn eitt. Þegar hann var orðinn gamall, hvarf hann úr landi til vesturs, ríðandi á asna. Þegar hann var að fara um Han-Kú fjallaskarð, gisti hann hjá landamæraverði einum, og eftir hans beiðni skrifaði hann ~~niðra~~ hugleiðingar sínar. Þar voru alls um fimmhundruð orða. Láo-tsu gaf bókinni ekkert nafn, en af því hún er um Dáo-veginn og Dö" = dygðina, var hún fyrst kölluð Dáo-Dö", en síðar bætt við

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Drjin = sigilt rit. Dáð-Dó"-Drjin*. Síðan hvarf hann, og segja sumir, að hann hafi verið ódauðlegur.

Þungamiðjan í Dáð-Dó"-Drjin er um leyndardóma tilverunnar og fánýti alls hins veraldlega. „Af morgo litanna fá menn glýjur í augum, fjölbreytti hljómar sljófga eyrum, gómtamir rjettir spilla bragðnæmi manna, veðhlaup og veiðar trylla þá, og þegar kostgripir eru í boði, verða menn á bávum áttum. Þess vegna vakir hinn viti yfir hugskoti sínu, en ekki skilningarvitunum. Hann hverfur frá þeim og leitar heim til sálar sinnar." (Þýð. Jak. Jóh. Smára).

„Ég lauma gott með góðu; illt lauma ég einnig með góðu. Þannig eflist hið góða. Ég læt traust koma á móti trausti; á móti vantrausti læt ég einnig koma traust. Þetta eflir traustið." (Sama þýð.)

„Ég hef þrjá kostgripi, sem ég met mikils og geti vandlega. Hinn fyrsti er hógvær, annar er sparsemi, og hinn þriðji er lítillæti. Með hógvær get

* Þessi bók hefir verið snildarlega þýdd á ísl. af Jakob Jóh. Smára og Ingva Jóhannessyni og er kölluð: Bókin um veginn.

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~Þ~~ verið djarfur. Með sparsemi get
~~Þ~~ verið örlátur. Með litillæti get
~~Þ~~ hlotið hinn æðsta heiður". (Bænarpýð.)

Dáð-trúin veitir þeim sæðu og sorgmæddu athvarf og skjól. ~~þegar~~ ~~að leikur í lyndi er Konfúsius hylltur~~ ~~er~~ Í meðlæti er Konfúsius hylltur, en Láð-tsu ~~aftar á~~ í mótlætinu. Þannig verður engin árekstur, þótt báðum ~~sjeu~~ sjé fylgt.

Á Tang-tímabilinu var Dáð-trúin mest aðhylltur, ~~aðallega~~ einkum vegna þess, að Keisaraætt~~inn~~rinnar voru afkomendur Láð-tsu. Aftur á móti var keisari þeirra var Lí, eins og getið hefir verið áður.

Dáð-trúin, eins og hún er nú um hönd höfð ~~lyá~~ meðal almennings, er ordin að hálfgerðum brærigraut galdra og djöflatrúar. Ófróður almenningur leitar stundum til þrista þessara afmynduðu trúar, og lætur þá hafa um hönd galdra og töfra. ~~Hún~~ Þessi ~~almenna~~ aðalkaða Dáð-trú hefir á takteinum guði eða verndaranda allra afla náttúrunnar og alls milli himins og jarðar og á jörðinni, alls sem mannleyt auga sjés og margt sem ~~þar ekki sjes~~ ekki verður augum litið.

~~Í viðbót við þessi þrjú~~
~~stuk þessara þriggja~~

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

trúarbrögða, sem talin hafa verið, eru í Kristin trú, Gyðingatrú og Múhamedstrú.

Um ~~20~~ tuttugu miljónir Múhamedstrúarmanna eru í Kínaveldi. Þeir eru mest allega í Turkestan, Dsjansi, Kiensi og Jynnan. Fyrstu Múhamedstrúarmenn komu til Kína á 7. öld. Ekki eru allir á eitt sáttir um þar, hve strangleg kenningum þessarar trúar er framfylgt, að öðru leyti en því, að ~~bragða~~ eta ekki flesk, en margir fara þó í pílagrímsferðir til Mekka, og musterin eru vel sótt. Árekstrar við lög landsins hafa einkenst af vöxt Múhamedstrúarmanna, en ekki er hægt að segja, að trúarofsteki hafi verið undirrót þess.

Gyðingar hafa ekki, getað ~~til þessa~~ til þessa varist því, að hverfa inn í hið mikla mannhaf Kína; þó halda einhverjir ~~eftirkomendur~~ niðjar þeirra fast við Gyðingatrú.

Fyrsta Kristniboð kom til Kína um miðja 13. öld og munu flestir kannast við sögu Kristniinnar þar og þarf ~~þeg~~ því ekki að fara frekar út í þá sálma. Til eru þeir, sem gera sjér

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

von um, að Kína verði
Kristnað, en ~~það er~~ þó er
hætt við, að það eigi nokk-
uð langt í land. Og verði
Kína nokkru sinni Krist-
ið, verður það trauðla
Kristið á þann veg, að
Kínverjar afneiti sínum
þjóðlegu trúarbrögðum,
heldur svo, að það, sem
þeim finst nýtilegast
úr í Kristinni trú, komi
sem ~~bætist ofan á~~ ofanálag ~~hinna~~ hinna
þjóðlegu trúarbrögð~~um~~.
Og það er stundum jafn-
vel engu líkara, en að
trúboðarnir, meðan beint ~~stíla~~
að ~~þessum~~ því marki, er þeir ~~segja~~ kveða svo
~~sem svo~~ at orði, að það, sem Kon-
fúcius kenndi, ~~sje gott og~~ sé gott og blessað,
~~blessað~~, en ~~Konfúcius~~ hann hafi
ekki sagt allt, sem þarf til, svo þar er yfir
höfuð einkennilegt við

at þeir umbreyta ~~og samræma Kínverskum~~ sérkennum því, sem þeir vilja nýta af vestrænum nýjungum, er þangat berast, og samræma þat Kínverskum þjóðaranda. Hver Kínverja, ~~er sjálfsvarð þar vesturlenskt, sem Kemur til Kína og Kínverjar taka við, og vilja sýnt, umbreyta þeir og gera Kínverskt, og hver~~ veit, nema eitthvað líkt gæti átt sjér stað um Kristnina. Kristnin á því aðeins nokkra framtíð í Kína, að Kínverjar sjálfir taki útbreiðslu trúarinnar í sínar hendur. Það kann að ~~líta~~ virðast svo ~~úti~~, sem Kristnin ligi við ramman reip að draga í Kína og að Kristnum Kínverja sje óviðráðanlegt viðfangsefni. En á hinn bóginn mætti benda á það, að Kínverjar eru mjög fjálslyndir og umburðarlyndir í ~~trú-málum, bið viðburðna~~ hóvetna, og varan þó fjálslyndi

~~Gömul~~

~~kínversk ævintýri~~

Gamlar kínverskar

dæmisögur.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Z = Merki um greinaskil

[syrgti vid leidi.

[hvad ad henni gengi.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Heldur ligrisdýrið en harðstjóram.

Hitt sinn, þegar Konfucius var á gangi við rætur Tai-fjallsins, heyrði hann kveinstafi konu, sem ~~hélt sprjónandi við gröfina~~.

Þegar spekingurinn hafði hlustað á hana með hinni mestu lotningu nokkra ~~stund~~, sendi hann ~~sinn~~ lærisvein sinn Tzú-lú, til ~~sín~~ að spyrja hana, ~~um orsök harms hennar~~

„Þú grætur, eins og þú verir yfirbuguð af sorg," sagði lærisveinninn við konuna. „Hvergu sefir það?

„Fyrir nokkru," ~~sagði~~, svaraði konan, „varð tengdafaðir minn ligrisdýri að bráð. Sömu urðu örlög mannsins míns og nú einnig sonar míns." „Hversvegna flyturðu þá ekki

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hídan?", spurði Konfúsíus ákveðinn.
„Vegna þess, að hér er enginn hardstjóri, en þeir eru svo víða annarsstaðar."

Þá sneri meistarinn sér ~~lit~~ að lærisveinunum og sagði: ~~Leggið yður á hjarta, bræður mínir! Hardstjórinn er óttalegri en óargadýrið.~~

„Hugfestið, bræður mínir, að hardstjórinn er óttalegri en óargadýrið."

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aðeins stigmunur.

Einu sinni sagði Wei (?) prins af Liang við meistaann:

„Ég álít, að ég hafi gert mitt ýtrasta til að þjóna ríkinu mínu. ~~Til dæmis~~ Þegar hallæri var í Honei, flutti ég t.d. lið bágstadda fólk til Hólung og sendi korn til hungurshéraðanna, en aftur þegar uppskera brást í Hólung, sendi ég vistir þangað. Í engu af nágrannaríkjunum hefi ég orðið var við aðra eins umhyggju fyrir fólkinu, — og þó fækkar ekki fólkinu þar, — en ekki sést að því fylgi lið. Hvernig stendur á þessu?" Spekingurinn svaraði: Þar sem yðar hátign er hernaðarhugsaður, má e. t. v.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lakar dani þaðan. Þegar herliðurinn hvín, hefst bardaginn milli hinna andstæðu herfylkinga. Segjum svo, að önnur fylkingin leggi á flótta, kasti vopnum og herklæðum. Þá flýja sumir 100 faðma og aðrir 50 faðma.

Vori nú ásakaða fyrir þá síðarnefndu að gera grys að þeim fyrrnefndu?

„Auðvitað ekki," svaraði prinsinn. Munurinn var aðeins sá, að sumir flýðu styttraen aðrir, en aðalatriðið var, að báðir flýðu"

„Þrátt yfar hátign skilur þetta" svaraði spekingurinn „þá er engin ástæða lík að halda, að fólksfjölgunin sé meiri með yfar þjóð en annarsstaðar" ~~Að þér verið vinsælli en furstar nágrannaríkjanna~~

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þegar flýta álli vexti hrísgrjónanna.
~~Röfunum hjálpað til að stakk~~

Einn af sonum Sung lands ins var eitt sinn mjög áhyggjufullur vegna þess, hve hrísgrjónin sprottu illa ~~röfurnar ekki beg lega~~ á akri hans. Hann fór plöntunar því út á akurinn og fór í ofar í ~~upp til hálfs upp í~~ moldinni. Eftir það kom hann dauðþreyttur heim og sagði við heimafólk sitt: „Ég er alveg búinn að ganga fram af mér í dag við að flýta fyrir vexti hrísgrjónaplantna minna." ~~hjálpa röfunum. Þeir sem. hefur vaxt.~~ Sonur hans gekk þá út á akurinn ~~og~~ til að sjá verk-summerkin, en ~~á af~~ þar ~~er~~ gat ~~hann~~ aðeins í lita ~~allan~~ hinar við-komu plöntur skrælnaðar.

~~(Það er fáir í þessum heimi, sem stilla sig um að hjálpa þeir~~

Fáir geta stillt sig um að flýta fyrir

Einkaskjalasafn Þóru Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vexti plantna.

~~annum til að vaxa~~. Þeir, sem

láta þar afskiptalausar af ótta

við að fá ekki full laun fyrir

erfiði sitt, rækta engar ~~[illegible]~~ plöntur.

En linir, sem ~~hjálpa~~ reyna að flýta fyrir

~~[illegible]~~ vextinum, ~~til að vaxa~~, gera oft ekki annað

en að slíta ~~[illegible]~~ rætur þeirra.

~~[Slík „hjálp" er ekki aðeins gagnlaus, heldur skaðleg.]~~

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aðeins mánaðarlega.

Maður einn lagði í vana sinn, að skýta daglega sér til matar. (hensni nábúa sinna).

Þegar hann var ámynntur um, að þetta væri ekki heiðarleg framkoma, þá fórði hann það sér til málsbótu, að hann skyldi framvegis ekki skýta nema eitt hensni mánaðarlega, þar til næsta ár, að hann myndi alveg hætta þessu.

Þar eð maðurinn nú fann, at þessi breytni var röng, hefði hann átt að hætta samstundis.

Hvað var unnið við þat at halda áfram hinni röngu breytni í heilt ár?

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hégómlegi gorsarinn.

Í víkinni Tsí bjó maður, ásamt heim konum sínum, eigin konu og hjákonu. Hann fór aldrei svo af heimanum, af hann gaddi ekki sér á víni og veizluföngum, áður en hann kom aftur.

Þegar konan hans spurði, með hverjum hann hefði setið til borðs, þá sagði hann, ~~hún þá alla sem einn~~, að þeir hefðu allir verið aðalsmenn og auðkýfingar.

„Í hvert skifti, sem maður okkar fer út," sagði konan við hjákonuna, „þá gaðir hann sér undanþeginga laust á víni og veizluföngum, áður en hann

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

kemur heim. Þegar hann er spurður hvort hann hafi setið til borðs með honum, þá segir hann að það hafi verið ligið fólk og auðugt, en þrátt fyrir það kemur aldrei slikt fólk að heimsækja okkur. Ég ætla því að fara og njósna um ferðir hans."

Einn morgun reis þvi konan snemma úr rekkju, og laddist eftir manni sínum og njósnaði um hann.

Á leiðinni til bæjarins sá hún engan yrða á hann. Að síðustu sá hún að hann gaf sig á tal við fólk, sem fórði forfeðrum sínum fórnir við gröf sína, í austurjaðri borgarinnar.[1]) Hann sneri sér til

---

[1]) Í Kína er það algengt, að fólk færi forfeðrum sínum fórnir við grafir þeirra. Þá er brennt reykelsi, pappírspeningum, og ýmsi verzlunarvara er fram reidd og látin standa við gröfina, meðan á athöfninni stendur. Því er almennt trúað, að sá maður sem pappírsp. er fórnað, missi við það bragð og kjarna.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þess og bað það að gefa sér það, sem afgangs yrði að förninni lokinni. Þar eð þetta nægði honum ekki, snapaði hann eftir meira annarsstaðar. Á þennan hátt fékk hann fylli sína.

Þegar konan kom heim, sagði hann ~~[illegible]~~ hrygg í bragði: „Við konur lifum á menn okkar sem verndara okkar í lífinu. En okkar maður er nú svona." Eftir þetta lögðu konurnar illa um bónda sinn, og þær grétu biklega.

Þar sem gortarinn hafði engan grun um, hvað skeð hafði, var hann þaðan glaður í bragði og upp með sér eins og hann var vanur, og reynti að vekja öfund fjölskyldu sinnar.

Hversu oft er þ[illegible] ekki ~~[illegible]~~ þar aðferðir, sem menn nota

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hann bjóst við miklu fyrir lífið.

Prinsinn af ~~Chi~~ Tsí sendi sjón sinn, sem hét ~~Chun~~ Tsön-ðy ~~-yi Tsun~~ til ~~Chau~~ Tsó-ríkis til að biðja um hernaðarlega aðstoð. Til fararinnar fékk hann (~~k~~) lín fjóreykisvagna og auk þess 100 ~~hatti~~ k af gulli.

Þegar ~~Chun-yi Tsun~~ Tsön-ðy ~~Tsun~~ fékk þessa skipun, þá skellihló hann og reigði höfuðið aftur á bak svo, að ~~hálsbandið slitnaði~~ hökubandið í hattinum hans slitnaði.

Þá spurði prinsinn hann, hvort hann væri að gera lítið úr fararefnunum.

„Nei, alls ekki. Hvernig atti ég að voga mér slíkt," svaraði sendimaðurinn. „Hvað veldur

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þá hlátri yðar?" spurði prinsinn.

„Nú alveg nýlega", svaraði ~~konen~~ einn, „þegar ég var á leiðinni að austan, rakst ég á mann, sem var að biðjast fyrir og fara förnir við vegarbrúnina. Hann var að biðja um góða uppskeru.

Hann fórnaði nokkrum svínafótum og bolla af víni, og til endurgjalds bað hann um eftirfarandi: „Matti uppskera mín af efri akrinum fylla körfur mínar."

Matti uppskeran af neðri akrinum fylla vagna mína. Mattu gnægðir hinna fimm kornlegunda fylla heimilið." Mér var mjög skemmt við að sjá hina fáránlegu fórn og að heyra, hversu mikilla launa hann vænti sér fyrir hana".

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aldir munu undrast.

Þegar prinsinn af Tsvong hafði selið þrjú ár að völdum, hafði hann aldrei gefið neinar fyrirskipanir um stjórn ríkis síns. Hann eyddi tímanum nótt og dag við glaum og gleði. Hann kunngerði þjóðinni, að hver sá, sem fyndi að við hann, væri dauðasekur.

Þrátt fyrir þetta, fór Vú Tsý til hans til að áminna hann. Þegar hann kom, sat prinsinn að veislu meðal kvenna sinna. Vú Tsý ávarpaði prinsinn og sagði: „Yðar hátign. Ég óska að leggja fyrir yður gátu. Það situr fugl á hæð einni.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Í þrjú ár hefir hann aldrei ~~sungið~~ ~~tekið til vængjanna~~ hafið sig til flugs, og jafn lengi hefir hann aldrei sungið. Hvaða fugl er þetta?"

„Ef hann hefir ekki flogið í þrjú ár, mun hann sofa hinn hátt, þegar hann hefur lokið ~~tekur til vængjanna~~ hefur sig til flugs. Ef söngur hans hefir ekki ónað í þrjú ár, mun hann nú syngja svo vel, að allir undrist," svaraði prinsinn.

Einkaskjalasafn Bjarnar Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Það er betri greiði að forða mönnum frá böli en að bæta ~~mönnum~~ þeim böl.

Maður einn, sem kom í heimsókn til vinar sinna, tók eftir því, að stafli af eldnagli stóð við reykröðrið. Hann ráðlagði húsbóndanum að flytja ~~brennið~~ eldiviðinn frá reykröðrinu, svo að annars gæti kviknað í húsinu. En bóndinn gaf orðum hans engan gaum.

Skömmu síðar kviknaði í húsinu. Allir nábúarnir komu óðlaðaðir og veittu honum þá hjálp, sem þeir gátu.

Til allrar hamingju heppnaðist þeim að slökkva eldinn.

Til að verja pakkhúsi sitt,

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

slátraði eigandi hússins uxa sínum og hélt veizlu hjá heiðurs þeim, sem höfðu hjálpað.

Þeir, sem verst höfðu brennt sig, skiptu öndvegið, og öðrum var skipað í sæti eftir framgöngu þeirra við kýrgunina. En vinur-inn, sem varað hafði við eldhattunni gleymdist alveg.

~~En~~ Einn af veizlugestunum sagði við húsbóndann: „Hefðir þú farið að ráðum vinar þíns, hefðir þú komizt hjá því að slátra uxanum og veita vinið. Þá hefði aldrei kostnað í hjá þér. Þar sem nú at gestunum er boðið í þakkarskyni fyrir viðleitni þeirra, er þá réttlátt, at þeim manni, sem reynti at koma í veg fyrir allt bölt, sé engin þakklætis semi sýnd?"

Þessi orð hrifu þann ákrif, at þótti send var, sendi húsbóndinn eftir hinum holtráta vini sínum.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Góði hirðirinn.

Þó að bað vori að setja Þú Sö Puk Shuk í virðulegt embætti, þá hélt hann áfram að ganga í baðmullarfötum og á strásko'm við ~~hirðingja~~ gæslu kinda sinna.

Næsta ár hafði fé hans fjölgað og fitnað, Eitt sinn, þegar keisarinn kom ~~á stöðvunum~~ í réttina til Þú Sö Puk Shuk, dáðist hann mjög að hjörð hans. „Mín aðferð," svaraði Þú Sö Puk Shuk, „á ekki aðeins við, að því er snertir hjarðgæslu ~~kinda~~, en einnig um stjórn fólksins. Hirðirinn á að mynda fastar venjur hjá hjörð sinni og gæta reglusemi í skyldustörfum sínum. Það verður að útrýma svörtu kindunum, svo að þær spilli ekki öllum hópnum."

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Gullepli breytast í ber.

Þegar prinsinn í ríkinu Tsí frétti, ~~um~~ að Jenlza hefði í hyggju að heimsækja hann, sagði hann við fylgdarlið sitt: „Jenlza, sem er kallaður fyndni maðurinn í Tsí, er vanlaugur hingað, og mig langar lib að auðmýkja hann. Hvernig mætti það takast?"

Einn af fylgdarmönnum prinsins stakk upp á því, að þannig yrði farið að: „Þegar Jenlza kemur, skal einhver ganga framhjá prinsinum með mann í böndum. Þá skal prinsinn spyrja hvers vegna maðurinn hafi verið handtekinn. ~~upp úr vösum fyrir handtökunni~~. Þá skal svarað, að maðurinn, sem sé frá ríkinu Tsí, hafi

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

framið rán. Jentsu

~~Þegar~~ Yentse kom, og prinsinn settist að drykkju með honum.

Þegar drykkjan stóð sem hæst, var komið með mann í böndum.

„Hver er þessi maður, sem þið hafið handtekið?“ spurði prinsinn. „Hann er úr ríkinu Chi Tsi og er fundinn sekur um rán“, var svarað.

„Þau menn leknir í ránum þarna í Chi Tsi-ríkinu?“ spurði prinsinn og sneri sér að gesti sínum. Jentsu

„Ég hefi heyrt“, svaraði Yentse og stóð upp, „að gullspli, sem baxa saman við ána Hwai Húei ~~hélt~~ haldi yfirleitt vel eðli sínu.

Þó var það eitt sinn, er þeim var plantað ~~á~~ norðan við ~~á þessa~~ ána, að þau úrkynjuðust svo, að þau

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

urðu að bergum. Ávöxturinn fékk nýtt bragð, enda jóð blóðin líklust ~~þeim~~ hinum upprunalegu. Þetta fyrirbrigði slafar af hinum breytta jarðvegi og hinu gjörólíka loftslagi.

Nú er það svo, að menn sem fæddir eru og uppaldir í ~~Chi~~ Tsí-ríki, fremja aldrei rán. Þeir fara fyrst að rena, þegar þeir koma yfir landamærin til Tsí.

Slafar ~~Er~~ þetta ekki af því, að rán og þjófnaður liggi í landi lyá yður?

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~Þ~~ fjálslyndi þeirra er ef til vill eins mæra á því svíði en nokkru öðru.

þeirra hvergi meira en um þau efni, er at trúmálum lúta.

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur